

Δρ. ΛΑΖΑΡΟΣ Γ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Δικηγόρος, Ειδικός Επιστήμων

Λέκτορας Νομικής Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου

1) Η ευθύνη των «φορέων παροχής υπηρεσιών» σύμφωνα με το ΠΔ 131/2003 και την Οδηγία 2000/31/ΕΚ

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

«Φορέας παροχής υπηρεσιών»: «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας» (Οδηγία 2000/31/ΕΚ, άρθρο 2 στοιχ. (β) και αντίστοιχο άρθρο 1 (β) του π.δ. 131/2003)

«Υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας»: όλες οι υπηρεσίες που συνήθως παρέχονται έναντι αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως, δηλαδή δίχως τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι ταυτόχρονα παρόντα, και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών (Οδηγία 2000/31/ΕΚ, άρθρο 2 στοιχ. (α) και αντίστοιχο άρθρο 1 (α) του π.δ. 131/2003 σε συνδυασμό με Οδηγία 98/48/ΕΚ, άρθρο 1 στοιχ. (2) σε συνδυασμό με την Οδηγία 98/34/ΕΚ, άρθρο 1)

Στους φορείς παροχής υπηρεσιών εντάσσονται ιδίως οι φορείς παροχής πρόσβασης στο διαδίκτυο, δηλαδή οι φορείς που παρέχουν πρόσβαση σε διαδικτυακό περιεχόμενο. Επίσης, εντάσσονται οι φορείς που παρέχουν υπηρεσίες υποστηρικτικές για την πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου ευθύνονται για την καλή εκτέλεση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν συμβατικά έναντι των πελατών τους-χρηστών του Διαδικτύου. Αν ο πάροχος αθετήσει τις υποχρεώσεις του, όπως για παράδειγμα δεν παρέχει στον χρήστη ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή συγκεκριμένη ταχύτητα πρόσβασης στο διαδίκτυο, τότε ευθύνεται κατά τις διατάξεις των συμβάσεων.

Το πρόβλημα: Θα ήταν ανεπιεικές για τους φορείς παροχής υπηρεσιών να ευθύνονται όταν οι υπηρεσίες που παρέχουν **έχουν αμιγώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα** και για τον λόγο αυτό **δεν δύνανται να γνωρίζουν και να ελέγχουν τις πληροφορίες που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν.**

Η διαπίστωση αυτή ώθησε τον νομοθέτη της Ένωσης να θεσπίσει την απαλλαγή των φορέων παροχής υπηρεσιών στα άρθρα 12-15 της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ. Ο Έλληνας νομοθέτης μετέφερε τις προαναφερθείσες διατάξεις σχεδόν αυτούσιες στα άρθρα 11-14 του Π.Δ. 131/2003.

Οι προαναφερθείσες διατάξεις αποτελούν *lex specialis*, δηλαδή υπερισχύουν των γενικών διατάξεων.

Επίσης, οι προαναφερθείσες διατάξεις καθιερώνουν την απαλλαγή από κάθε είδους ευθύνη, συνεπώς και την απαλλαγή από την αστική ευθύνη (λ.χ. ευθύνη λόγω προσβολής της ιδιωτικής ζωής και της προσωπικότητας ή ευθύνη λόγω προσβολής δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας).

Τέλος, οι προαναφερθείσες διατάξεις έχουν, κατά την ορθότερη άποψη, λειτουργία «προηγούμενου φίλτρου», δηλαδή, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσία κατά τις γενικές διατάξεις, θα πρέπει προηγουμένως εξεταστεί αν η συμπεριφορά του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων.

Οι διατάξεις των άρθρων 11-14 του Π.Δ. 131/2003 (=άρθρα 12-15 της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ) ειδικότερα:

[Ο σχολιασμός των παρακάτω άρθρων βασίζεται στις ακόλουθες πηγές:

- 1) Αλεξανδρίδου, Ε., Το δίκαιο του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010
- 2) Διαμαντή, Ε., Ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών στο διαδίκτυο κατά το Π.Δ. 131/2003, ΔΕΕ 2004, 986
- 3) Ιγγλεζάκης, Ι., Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003
- 4) Χριστοδούλου, Κ., Αστική ευθύνη του παρόχου δικτύου ως μεσάζοντος στην παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. ΔΙΜΕΕ 2004, 350.
- 5) Κατσανάκη Φ., Ευθύνη παρόχων υπηρεσιών internet κατά τη διαμεσολάβηση στη διακίνηση παράνομου υλικού, ΧρΠΔ Η/2008, σ. 271]

β) ΑΡΘΡΟ 11 Π.Δ. 131/2003 («Ασυλία των φορέων παροχής υπηρεσιών υπό την ιδιότητά τους ως παρόχων απλής μετάδοσης»)

«Άρθρο 11

Απλή μετάδοση

1. Σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας συνισταμένης στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών ή στην παροχή πρόσβασης στο δίκτυο επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όσον

αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες, υπό τους όρους ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

α) δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών,

β) δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης και

γ) δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.

2. Οι δραστηριότητες μετάδοσης και παροχής πρόσβασης που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των μεταδιδόμενων πληροφοριών, στο βαθμό που η αποθήκευση εξυπηρετεί αποκλειστικά την πραγματοποίηση της μετάδοσης στο δίκτυο επικοινωνιών και η διάρκειά της δεν υπερβαίνει το χρόνο που είναι ευλόγως απαραίτητος για τη μετάδοση.

3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στον φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης.»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Το ανωτέρω άρθρο περιλαμβάνει ειδική ρύθμιση για την ευθύνη του φορέα της παροχής υπηρεσιών, όταν η υπηρεσία που προσφέρει συνίσταται στην απλή μετάδοση των πληροφοριών (*mere conduit*). Κατά το άρθρο αυτό, σε περίπτωση παροχής από τον φορέα μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που απέστειλε σε αυτόν ο αποδέκτης της υπηρεσίας ή στην παροχή πρόσβασης στο Διαδίκτυο, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα για τις μεταδιδόμενες πληροφορίες. Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή, πρέπει ο φορέας παροχής υπηρεσιών α) να μην αποτελεί ο ίδιος την αφετηρία μετάδοσης των πληροφοριών, β) να μην επιλέγει αυτός τον αποδέκτη της μετάδοσης και γ) να μην επιλέγει ούτε να τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.

Η απαλλαγή του από την ευθύνη οφείλεται στο γεγονός ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών, κατά τη δραστηριότητά του αυτή, δεν επηρεάζει τη δημιουργία και το είδος των μεταδιδόμενων πληροφοριών, δηλαδή επιτελεί έναν εντελώς αυτόματο, τεχνικό και παθητικό ρόλο. Δεν γνωρίζει το είδος των μεταδιδόμενων πληροφοριών, που του έχει αποστείλει ο χρήστης της υπηρεσίας, παρά μόνο διευκολύνει απλώς την πρόσβαση στο Διαδίκτυο, χωρίς να ασκεί οποιονδήποτε έλεγχο. Δηλαδή καθιστά εφικτή τη σύνδεση του υπολογιστή του χρήστη-συνδρομητή στο Διαδίκτυο και δεν γνωρίζει τις πληροφορίες που μεταδίδει ή αποθηκεύει, διότι τις μεταφέρει αναλλοίωτες και αυτόματα. Συναφώς αναφέρεται ότι η εποπτεία των μεταδιδόμενων πληροφοριών αποτελεί διαδικασία ανέφικτη λόγω του υψηλού οικονομικού και τεχνικού κόστους ενώ, συγχρόνως, είναι και συνταγματικά ασυμβίβαστη. Ο φορέας δεν παίζει, δηλαδή, κανένα ενεργό ρόλο ούτε στην προέλευση (δεν παίρνει την απόφαση να προχωρήσει την μετάδοση), ούτε στον προορισμό (δεν επιλέγει τους αποδέκτες της μετάδοσης), ούτε και στο περιεχόμενό των πληροφοριών (δεν προβαίνει σε επιλογή αλλά παρεμβαίνει ως απλός αναμεταδότης).

Το άρθρο 11 § 1 του Π.Δ. 131/2003 καλύπτει, λοιπόν, την υπηρεσία των *access provider* που παρέχουν απλά την πρόσβαση στο Διαδίκτυο, των *Routers* (δρομολογητών της ροής δεδομένων), των παρόχων καταλόγων

ηλεκτρονικών διευθύνσεων, καθώς και των παρόχων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Από το γράμμα του άρθρου 11 § 1 του Π.Δ. 131/2003 προκύπτει ότι ένας φορέας παροχής υπηρεσιών, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για το περιεχόμενο των μεταδιδόμενων πληροφοριών ακόμα και αν έχει γνώση του παράνομου περιεχομένου των πληροφοριών που μεταδίδει. Ωστόσο, με το πνεύμα και τον σκοπό της Οδηγίας 2000/31/EK φαίνεται να συνάδει περισσότερο η αντίθετη άποψη. Συναφώς, κατά την αιτιολογική σκέψη 42 της Οδηγίας, προϋπόθεση εφαρμογής των διατάξεων περί απαλλαγής αποτελεί η μη γνώση εκ μέρους του παρόχου υπηρεσιών των πληροφοριών που μεταδίδει ή αποθηκεύει.

Περαιτέρω, στο άρθρο 11 § 2 του Π.Δ. 131/2003 ορίζεται ότι στην απλή μετάδοση περιλαμβάνεται η αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των μεταδιδόμενων πληροφοριών στον βαθμό που η αποθήκευση εξυπηρετεί αποκλειστικά την πραγματοποίηση της μετάδοσης στο δίκτυο επικοινωνιών και η διάρκειά της δεν υπερβαίνει τον χρόνο που είναι ευλόγως απαραίτητος για τη μετάδοση.

Το «εύλογο» κρίνεται με βάση τους γενικούς αναγνωρισμένους κανόνες που σχετίζονται με την αντίστοιχη τεχνική δραστηριότητα. Η προσέγγιση αυτή συνάδει με το γενικότερο πνεύμα της Οδηγίας 2000/31/EK να εναποθέτει στην εκτίμηση του εθνικού νομοθέτη τον προσδιορισμό των χρονοδιαγραμμάτων. Εδώ υπάγεται η σύντομη και ενδιάμεση αποθήκευση των πακέτων δεδομένων στα οποία διαχωρίζονται οι μεταδιδόμενες πληροφορίες σύμφωνα με το πρωτόκολλο TCP/IP, η οποία (αποθήκευση) πραγματοποιείται χωρίς να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας της υπηρεσίας ως απλή μετάδοση. Σκοπός της προσωρινής αυτής αποθήκευσης είναι η ταχύτερη και πιο απλοποιημένη μετάδοση. Και στις περιπτώσεις αυτές, ο φορέας παροχής υπηρεσιών απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη με την προϋπόθεση ότι η προσωρινή αποθήκευση εξυπηρετεί αποκλειστικά την πραγματοποίηση της μετάδοσης στο δίκτυο επικοινωνιών. Στην κατηγορία αυτή υπάγεται το first level caching.

ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡ. 3 [Βλ. παρακάτω]

γ) ΑΡΘΡΟ 12 Π.Δ. 131/2003 («Η ασυλία των φορέων παροχής υπηρεσιών υπό την ιδιότητά τους ως παρόχων αποθήκευσης»)

«Άρθρο 12

Αποθήκευση σε κρυφή μνήμη

1. Σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ένας αποδέκτης υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών, η οποία γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών προς άλλους αποδέκτες της υπηρεσίας, κατ' αίτησή τους, υπό τους όρους ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

- (α) δεν τροποποιεί τις πληροφορίες,
(β) τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες,
(γ) τηρεί τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών, οι οποίοι καθορίζονται κατά ευρέως αναγνωρισμένο τρόπο και χρησιμοποιούνται από τον κλάδο,
(δ) δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ευρέως από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών, και
(ε) ενεργεί άμεσα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες που αποθήκευσε ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά ή η πρόσβαση στις πληροφορίες κατέστη αδύνατη ή μια δικαστική ή διοικητική αρχή διέταξε την απόσυρση των πληροφοριών ή απαγόρευσε την πρόσβαση σε αυτές.
2. Το παρόν άρθρο δεν θίγει την δυνατότητα να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στο φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης.»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Στην απαλλαγή από την ευθύνη που καθιερώνει το άρθρο αυτό εμπίπτουν όλες οι μορφές αυτόματης, ενδιάμεσης και προσωρινής αποθήκευσης πληροφοριών που γίνονται με σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών προς άλλους αποδέκτες, *μετά από αίτημά τους*.

Στο άρθρο αυτό εμπίπτει κυρίως το λεγόμενο second level caching/proxy caching, δηλαδή η διαδικασία κατά την οποία αντίγραφα ψηφιακών πληροφοριών αποθηκεύονται σε τοπικούς servers. Η διαφορά με την απαλλαγή της ευθύνης για την αυτόματη και ενδιάμεση αποθήκευση του άρθρου 11 παρ. 2 του Π.Δ. 131/2003 έγκειται στο γεγονός ότι εκείνη ακολουθείται για καθαρά τεχνικούς λόγους, ενώ η αποθήκευση σε κρυφή μνήμη του άρθρου 12 του Π.Δ. 131/2003 ακολουθείται για την αποτελεσματικότερη χρήση χωρίς να είναι και τεχνικά απαραίτητη. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών θα μπορούσε να μεταδίδει την πληροφορία χωρίς να την αποθηκεύει ενδιάμεσα σε κρυφή μνήμη.

Με τις προϋποθέσεις α-ε που θέτει το άρθρο, επιχειρείται η διασφάλιση ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών δεν έχει καμία σχέση με τις πληροφορίες που μεταδίδει.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

(α) ο φορέας παροχής υπηρεσιών, υπό την ιδιότητα του εν προκειμένω ως μεσάζοντας, δεν τροποποιεί τις αποθηκευμένες σε αυτόν πληροφορίες. Η προϋπόθεση αυτή αφορά την εν γνώσει τροποποίηση των πληροφοριών και στην έννοια της εν λόγω τροποποίησης δεν εμπίπτουν οι παρεμβάσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες από τεχνικής άποψης, υπό τον όρο όμως ότι οι

παρεμβάσεις αυτές δεν τροποποιούν το περιεχόμενο των πληροφοριών. Σκοπός της προϋπόθεσης αυτής είναι να διασφαλισθεί ότι ο φορέας παροχής πρόσβασης, που εμπίπτει στην κατηγορία των φορέων αποθήκευσης, δεν έχει καμία σχέση με τις αποθηκευμένες σε αυτόν πληροφορίες. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι το προσωρινό αντίγραφο των πληροφοριών που βρίσκεται στον ενδιάμεσο διακομιστή (πρέπει να) αντιστοιχεί ακριβώς στο πρωτότυπο που βρίσκεται στον αρχικό διακομιστή και να μην έχει γίνει καμία τροποποίηση αυτών.

(β) ο φορέας παροχής υπηρεσιών τηρεί τους όρους πρόσβασης στις εν λόγω αποθηκευμένες πληροφορίες. Για παράδειγμα, εάν η πρόσβαση στα δεδομένα και στις πληροφορίες του αρχικού διακομιστή καθίσταται δυνατή μόνο μέσω κωδικού ασφαλείας, και προκειμένου για την ανάκτηση των πληροφοριών από τον ενδιάμεσο διακομιστή θα πρέπει να ακολουθείται και να μην παραβιάζεται η ίδια διαδικασία.

(γ) ο φορέας παροχής υπηρεσιών τηρεί τους αναγνωρισμένους και τηρούμενους από τον κλάδο κανόνες που αφορούν την ανανέωση και ενημέρωση των πληροφοριών, υπό την έννοια ότι ο εν λόγω φορέας θα πρέπει να προβαίνει σε τακτικό έλεγχο αναφορικά με το εάν οι προσωρινά αποθηκευμένες πληροφορίες ανανεώθηκαν ενόψει της μεταβολής και των αντίστοιχων πληροφοριών του αρχικού διακομιστή. Σκοπός του όρου αυτού είναι η αποφυγή ανομοιοτήτων μεταξύ των πρωτοτύπων και ενδιάμεσως αποθηκευμένων πληροφοριών. Μάλιστα, στο πλαίσιο της προϋπόθεσης αυτής καθιερώνεται η υποχρέωση ενημέρωσης του χρήστη από τον πάροχο σε περίπτωση μη ύπαρξης του αρχικού αρχείου, η οποία (ενημέρωση) θα λαμβάνει τη μορφή ενός εμφανιζομένου μηνύματος σφάλματος.

(δ) ο φορέας παροχής υπηρεσιών δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ευρέως από τον κλάδο, προκειμένου για την απόκτηση δεδομένων όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών, όπως επί παραδείγματι συμβαίνει με τη γνωστή συλλογή δεδομένων μέσω των cookies.

(ε) ο φορέας παροχής υπηρεσιών, ενεργών κι ως φορέας αποθήκευσης, αποσύρει αμελλητί τις αποθηκευμένες πληροφορίες ή καθιστά αδύνατη την πρόσβαση σε αυτές μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά ή αμέσως μόλις αντιληφθεί ότι καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές ή αμέσως μόλις πληροφορηθεί την ύπαρξη διαταγής για απόσυρση των εν λόγω πληροφοριών ή για απαγόρευση πρόσβασης σε αυτές, που έχει εκδοθεί από δικαστική ή διοικητική αρχή.

Η έννοια της «αντίληψης» του φορέα παροχής υπηρεσιών θα πρέπει να ερμηνευθεί στενά και να θεωρηθεί ως πραγματική γνώση. Δεν αρκεί, συνεπώς, να έχει τη δυνατότητα αντίληψης της απομάκρυνσης των πληροφοριών ή της παρεμπόδισης πρόσβασης σε αυτές, δεδομένης περαιτέρω της απουσίας γενικής υποχρέωσης ελέγχου που θα αναφερθεί κατωτέρω (άρθρο 14 του Π.Δ. 131/2003). Στον εν λόγω όρο υπάγεται η μεταφορά των αποθηκευμένων πληροφοριών μέσω του καθρεπτισμού (mirroring) σε κάποιον άλλον φορέα – διακομιστή.

γ) ΑΡΘΡΟ 13 Π.Δ. 131/2003 («Η ασυλία των φορέων παροχής υπηρεσιών υπό την ιδιότητά τους ως παρόχων φιλοξενίας»)

«Άρθρο 13
Φιλοξενία

1. Σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας συνισταμένης στην αποθήκευση πληροφοριών παρεχομένων από ένα αποδέκτη υπηρεσίας, δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας, υπό τους όρους ότι:

(α) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία και ότι, σε ό, τι αφορά αξιώσεις αποζημιώσεως, δεν γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει η παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία, ή

(β) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, μόλις αντιληφθεί τα προαναφερθέντα, αποσύρει ταχέως τις πληροφορίες ή καθιστά την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται όταν ο αποδέκτης της υπηρεσίας ενεργεί υπό την εξουσία ή υπό τον έλεγχο του φορέα παροχής της υπηρεσίας.

3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στο φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης.»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Η υπηρεσία αυτή συνίσταται στην παροχή χώρου προς φιλοξενία μιας ιστοσελίδας και στην αποθήκευση πληροφοριών που παρέχονται από έναν αποδέκτη υπηρεσίας προς αυτούς στους οποίους απευθύνεται μετά από αίτημά τους, ούτως ώστε, τόσο οι τελευταίοι όσο και τρίτα πρόσωπα, να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτές ή να τις κατεβάζουν (download). Στη ρύθμιση εμπίπτει η φιλοξενία ολοκληρωμένων sites καθώς και η φιλοξενία μεμονωμένων πληροφοριών έναντι αμοιβής ή δίχως αμοιβή, όπως τα newsgroups και forums. Μια γενική εποπτεία των φιλοξενούμενων περιεχομένων είναι και σε αυτή την περίπτωση τεχνικά και οικονομικά δύσκολη και για αυτό εισάγεται η ρύθμιση του προνομίου του διαμεσολαβητή υπό την προϋπόθεση της τήρησης ορισμένων όρων ώστε να μην υπέχει ευθύνη για τις φιλοξενούμενες υπηρεσίες.

Η νομοθεσία είναι αρκετά επιεικής απέναντι στους φορείς παροχής υπηρεσίας φιλοξενίας. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών αποθηκεύει έναν πολύ μεγάλο αριθμό αλλότριων πληροφοριών στις ιστοσελίδες των αποδεκτών της

υπηρεσίας της φιλοξενίας, οι οποίες ανανεώνονται συχνά και δεν μπορεί συνεπώς να απαιτείται από αυτόν να λαμβάνει γνώση όλων των σχετικών πληροφοριών και να ελέγχει το περιεχόμενό τους ως προς τη νομιμότητά του. Προϋπόθεση για την απαλλαγή του από την ευθύνη για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται είναι να μη γνωρίζει ο πάροχος πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία και σε ό,τι αφορά αξιώσεις αποζημίωσης κατά το αστικό δίκαιο, να μη γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει η παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία ή μόλις αντιληφθεί τα προαναφερθέντα, να αποσύρει ταχέως τις πληροφορίες ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη.

Η γνώση πρέπει να υφίσταται τόσο ως προς το περιεχόμενο των πληροφοριών όσο και ως προς τον παράνομο χαρακτήρα τους. Ως προς τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα αρκεί η αντίληψη του μέσου πολίτη. Το παράνομο της δραστηριότητας ή της πληροφορίας κρίνεται κατά τις εκάστοτε εφαρμοζόμενες διατάξεις. Ως δραστηριότητα νοείται όχι μόνο η πράξη αλλά και η παράλειψη. Η γνώση άλλων περιστάσεων οι οποίες καθιστούν προφανές το παράνομο της συμπεριφοράς ή της πληροφορίας έχει σημασία μόνο για την ευθύνη προς αποζημίωση. Αν ο πάροχος γνωρίζει περιστατικά που καθιστούν τον παράνομο χαρακτήρα προφανή, δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη προς αποζημίωση. Δεν απαιτείται δηλαδή πραγματική γνώση του περιεχομένου της πληροφορίας ή της δραστηριότητας αλλά αρκεί και η βαριά αμέλεια του παρόχου.

Ο τρόπος γνώσης του παράνομου περιεχομένου ή της παράνομης δραστηριότητας είναι αδιάφορος. Εν προκειμένω, η γνώση μπορεί να είναι προσωπική ή να προέρχεται από πληροφόρηση από μέρος του θιγόμενου προσώπου ή του αποδέκτη της υπηρεσίας ή από μέρος οποιουδήποτε τρίτου ή και από μέρος δημόσιων αρχών ελέγχου ή, ακόμα, από δημοσιεύματα ή οποιαδήποτε άλλη πηγή πληροφόρησης.

Σύμφωνα με την ελληνική νομολογία (ΜΠΑ 4658/2012), η επίδοση εξωδίκου οχλήσεως στον πάροχο, αποτελεί γνωστοποίηση της προσβολής και προειδοποίηση.

Εν πάση περιπτώσει, η γνώση αυτή πρέπει να είναι πραγματική και συγκεκριμένη. Σε περίπτωση θετικής γνώσης παράνομων περιεχομένων και κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της λήψης γνώσης του περιεχομένου και του παράνομου χαρακτήρα του και του χρονικού σημείου κατά το οποίο το αργότερο έπρεπε να δράσει, ο πάροχος διατηρεί το πρόνομιό του εφόσον δράσει ταχέως και απομακρύνει τις παράνομες πληροφορίες ή παρεμποδίσει την πρόσβαση σε αυτές.

Ο τελευταίος όρος β' που θέτει ο νόμος, μας παραπέμπει στο αρχικό στάδιο της οδηγίας 2000/31/EK όπου γινόταν αναφορά σε μία διαδικασία «ειδοποίησης και αναστολής της πρόσβασης στις πληροφορίες». Μάλιστα το άρθρο 14 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 17 παρ.1 της Οδηγίας 2000/31/EK και την αιτιολογική σκέψη 40, καλούν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν ειδικές διαδικασίες για τη γνωστοποίηση, απόσυρση και ενδεχομένως επαναφορά των αμφισβητούμενων ιστοσελίδων.

Άρθρου 13 § 2 του Π.Δ. 2000/31/ΕΚ: Χαρακτηρίζεται από κάποια ασάφεια, ωστόσο μάλλον αναφέρεται σε εταιρείες συνδεδεμένες στο πλαίσιο του ίδιου ομίλου.

ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ ΠΑΡ. 3 [Βλ. παρακάτω]

δ) Άρθρο 14 («Απουσία γενικής υποχρέωσης ελέγχου»)

«Άρθρο 14

Απουσία γενικής υποχρέωσης ελέγχου

1. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών δεν έχουν, για την παροχή υπηρεσιών που αναφέρονται στα «άρθρα 11,12, και 13» του παρόντος γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστηρίας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες.

*** Η φράση «άρθρα 10,11 και 12» αντικαταστάθηκε από τη φράση

«άρθρα 11, 12, και 13» ως άνω με το άρθρο 24 Ν.4403/2016,ΦΕΚ Α 125/7.7.2016.

2. Χωρίς να παραβιάζονται οι διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων, οι φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν πάραυτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγουμένων παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους, και να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές κατ' αίτησή τους πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης.»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Η ρύθμιση του άρθρου 14 του Π.Δ. 131/2003 αναφέρεται εν γένει στους φορείς παροχής υπηρεσιών κατοχυρώνοντας την απουσία γενικής υποχρέωσης ελέγχου και για τις τρεις κατηγορίες των παρόχων που αναφέρονται στα άρθρα 11, 12 και 13 του Π.Δ 131/2003.

Το άρθρο 14 του Π.Δ 131/2003 αναφέρεται στον οικειοθελή έλεγχο και όχι σε αυτόν που γίνεται κατόπιν διαταγής της δημόσιας αρχής. Ωστόσο, στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, θεμελιώνεται η υποχρέωση των φορέων παροχής υπηρεσιών, χωρίς να παραβιάζονται οι διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων, **πρώτον**, να ενημερώνουν τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγούμενων παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των

υπηρεσιών τους και, **δεύτερον**, να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές, κατ' αίτησή τους, πληροφορίες που διευκολύνουν τον εντοπισμό αποδεκτών της υπηρεσίας τους με τους οποίους έχουν συμφωνία αποθήκευσης. Επιπρόσθετα, το άρθρο 14 του Π.Δ. 131/2003 εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων ελέγχου που επιβάλλονται από την εθνική νομοθεσία σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 47 της Οδηγίας 2000/31/EK, υποχρεώσεις προληπτικού, μεταξύ άλλων, ελέγχου για τους παρόχους πρόσβασης είναι δυνατές μόνο αν αφορούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και όχι αν εισάγουν γενικό φιλτράρισμα πληροφοριών.

Δυνάμει του άρθρου 15 της Οδηγίας 2000/31/EK, οι εθνικές αρχές απαγορεύεται να λαμβάνουν μέτρα που θα υποχρεώνουν έναν πάροχο να προβαίνει σε γενικό έλεγχο. Το ΔΕΕ έχει κρίνει σε παρόμοια περίπτωση, ότι η λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος θα είχε ως συνέπεια την παραβίαση του ενωσιακού δικαίου. Και αυτό γιατί τα δικαιώματα της διανοητικής Ιδιοκτησίας προστατεύονται μεν πράγματι από το άρθρο 17 παρ. 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ωστόσο από την προαναφερθείσα διάταξη αλλά και τη νομολογία του ΔΕΕ δεν προκύπτει ότι ένα τέτοιο δικαίωμα είναι απαραβίαστο και ότι η προστασία του πρέπει να διασφαλίζεται με οποιοδήποτε απόλυτο τρόπο (υπόθ. C-70/10, Scarlet Extended SA κατά Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM), σκέψη 43). Η ανάγκη τήρησης της αρχής της αναλογικότητας κατά την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο τονίστηκε από το ΔΕΕ και στην υπόθ. C-324/09, L' Oreal vs eBay (σκέψεις 126-143).

ε) Βασικές αρχές περί της αστικής ευθύνης των παρόχων υπηρεσιών κατά τις διατάξεις του Π.Δ. 131/2003 – Αιτιολογικές σκέψεις 42 – 46 της Οδηγίας 2000/31/EK

(42) Οι εξαιρέσεις από την ευθύνη που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία καλύπτουν μόνο τις περιπτώσεις στις οποίες οι δραστηριότητες του φορέα παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας περιορίζονται στην τεχνική διαδικασία χειρισμού και παροχής πρόσβασης σε δίκτυο επικοινωνίας διά του οποίου μεταδίδονται ή στο οποίο τίθενται σε προσωρινή αποθήκευση πληροφορίες που έχουν δοθεί από τρίτους, με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί πιο αποτελεσματική η μετάδοση. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν εντελώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα, πράγμα που συνεπάγεται ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ούτε γνωρίζει ούτε ελέγχει τις πληροφορίες που μεταδίδει ή αποθηκεύει.

(43) Ένας φορέας παροχής υπηρεσιών μπορεί να επωφεληθεί από τις απαλλαγές για "απλή μετάδοση" και για "αποθήκευση σε κρυφή μνήμη" όταν δεν έχει καμιά ευθύνη για τις μεταδιδόμενες πληροφορίες. Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι δεν τροποποιεί τις πληροφορίες που μεταδίδει. Η απαίτηση αυτή δεν καλύπτει χειρισμούς τεχνικής φύσης, οι οποίοι πραγματοποιούνται

κατά τη διάρκεια της μετάδοσης, δεδομένου ότι δεν αλλοιώνουν την ακεραιότητα των μεταδιδόμενων πληροφοριών.

(44) Ένας φορέας παροχής υπηρεσιών που σκοπίμως συνεργάζεται με έναν από τους αποδέκτες της υπηρεσίας του με σκοπό τη διάπραξη παράνομων πράξεων υπερβαίνει την "απλή μετάδοση" ή "αποθήκευση σε κρυφή μνήμη" και, επομένως, δεν μπορεί να επωφεληθεί των απαλλαγών από την ευθύνη που προβλέπονται για αυτές τις δραστηριότητες.

(45) Οι εκ της παρούσας οδηγίας περιορισμοί της ευθύνης των ενδιαμέσων φορέων παροχής υπηρεσιών δεν θίγουν τη δυνατότητα επιβολής μέτρων ποικίλης φύσεως που μπορούν να συνίστανται ιδίως σε αποφάσεις δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών, οι οποίες διατάσσουν την παύση ή πρόληψη τυχόν παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της απομάκρυνσης παράνομων πληροφοριών ή της απενεργοποίησης της πρόσβασης σ' αυτές.

(46) Προκειμένου να απολαύει του περιορισμού της ευθύνης, ο φορέας παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται σε αποθήκευση πληροφοριών, μόλις πληροφορηθεί αποδεδειγμένως ή αντιληφθεί ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες, οφείλει ταχέως να τις αποσύρει ή να τις καταστήσει απρόσιτες. Η απόσυρση των πληροφοριών ή η απενεργοποίηση της πρόσβασης σε αυτές οφείλει να επιχειρείται τηρουμένης της αρχής της ελευθερίας της έκφρασης και των οικείων εθνικών διαδικασιών. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ειδικές προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται άμεσα, πριν από την απόσυρση των πληροφοριών ή την παρεμπόδιση της πρόσβασης σε αυτές.]

Εφόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 11-14 του Π.Δ. 131/2003, ο φορέας παροχής υπηρεσιών υπέχει αστική ευθύνη.

Η αξίωση αποζημίωσης κατά του φορέα παροχής υπηρεσιών, εφόσον αυτός δεν απαλλάσσεται κατ' άρθρα 11, 12 και 13 Π.Δ. 131/2003, θεμελιώνεται καταρχήν στις γενικές διατάξεις.

ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 παρ. 3, 12 παρ. 3 και 13 παρ. 3 του Π.Δ. 131/2003 (αντίστοιχα 12-15 Οδηγίας 2000/31/ΕΚ) δεν αποκλείεται η δυνατότητα επιβολής μέτρων, τα οποία και συνίστανται σε διοικητικής φύσεως διαδικασίες ή στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ή στην έγερση αγωγής άρσης και παράλειψης της επίμαχης προσβολής, έστω και αν δεν θεμελιώνεται ευθύνη του παρέχοντα υπηρεσίες σύμφωνα με τα άρθρα 11, 12 και 13 του Π.Δ. 131/2003.

Τέτοια μέτρα μπορεί να είναι, για παράδειγμα, η απομάκρυνση παράνομων πληροφοριών που φιλοξενεί στο δίκτυό του ο πάροχος, η απενεργοποίηση πρόσβασης στις εν λόγω παράνομες πληροφορίες, εφόσον αυτές φιλοξενούνται σε άλλα δίκτυα, η διακοπή παροχής υπηρεσιών σε χρήστες που προβαίνουν σε προσβολές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και η επιβολή τεχνολογικών μέτρων.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ (κατ' άρθρο 17 Π.Δ. 131/2003)

«Εφόσον πιθανολογείται προσβολή δικαιωμάτων προερχομένων από τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, το Μονομελές Πρωτοδικείο διατάσσει ως ασφαλιστικό μέτρο οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο, ιδίως τη συντηρητική κατάσχεση των αντικειμένων που κατέχονται από τον καθ' ου ή από τρίτον και αποτελούν μέσο τέλεσης ή προϊόν ή απόδειξη της προσβολής. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται υποχρεωτικά το άρθρο 687 παρ. 1 του ΚΠολΔ. και χορηγείται υποχρεωτικώς προσωρινή διαταγή κατά το άρθρο 691 παρ. 2 του ΚΠολΔ.»

Εφόσον συντρέχει περίπτωση προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, εφαρμοστέα τα άρθρα 64Α (ασφαλιστικά μέτρα) και 65 Ν. 2121/1993 (αγωγή άρσης και παράλειψης).

Εφόσον συντρέχει περίπτωση προσβολής δικαιώματος σε σήμα, εφαρμοστέα τα άρθρα 150 παρ. 1, 2 και 4 Ν. 4072/2012 ((αγωγή άρσης και παράλειψης) και 153 παρ. 8 Ν. 4072/2012 (ασφαλιστικά μέτρα).

Μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων που μπορούν να διαταχθούν συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:

- η συντηρητική κατάσχεση των αντικειμένων που κατέχονται από αυτόν, όπως οι διακομιστές (servers) και πιθανός τεχνικός εξοπλισμός που μπορεί ο πάροχος να διαθέτει και ο οποίος να συντελεί στην διάπραξη της προσβολής
- την απογραφή του αποθηκευμένου περιεχομένου στους διακομιστές
- την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη ταυτότητα του αντισυμβαλλόμενου χρήστη των υπηρεσιών και συνήθως με την επίδειξη σχετικών εγγράφων όπως η μεταξύ τους σύμβαση παροχής υπηρεσιών (όταν πρόκειται για φορέα παροχής υπηρεσιών φιλοξενίας) ή των αρχείων καταγραφής (log files) πρόσβασης στο διαδίκτυο που καταγράφει ο πάροχος
- την προσωρινή απομάκρυνση του επίμαχου περιεχομένου από τους διακομιστές του διαμεσολαβητή
- την προσωρινή διακοπή παροχής πρόσβασης των χρηστών στο επίμαχο περιεχόμενο ή σε υπηρεσίες (π.χ p2p)
- τη διακοπή σύνδεσης του ύποπτου χρήστη
- τη διακοπή πρόσβασης των συνδρομητών τους στην επίμαχη ιστοσελίδα
- το σύστημα φιλτραρίσματος εκ μέρους των διαμεσολαβητών ώστε να καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση στο επίδικο περιεχόμενο.

Τα ασφαλιστικά μέτρα που λαμβάνονται πρέπει να υπακούουν στην αρχή της αναλογικότητας.

1) Βλ. 4658/2012 ΜΠΡ ΑΘ (571501)

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΧΡΙΑΔ 2012/373, ΕΕΜΠΔ 2012/439, ΝΟΒ 2012/1204, ΔΙΜΕΕ 2012/67, ΑΡΜ 2012/27)

Πνευματική ιδιοκτησία. Παράνομη διακίνηση έργων στο διαδίκτυο. Λήψη τεχνολογικών μέτρων παρεμπόδισης της πρόσβασης χρηστών σε τέτοιες ιστοσελίδες. Δεκτό το αίτημα οργανισμών συλλογικής διαχείρισης

δικαιωμάτων επί μουσικών και οπτικοακουστικών έργων να υποχρεωθούν οι ελληνικές εταιρίες παροχής υπηρεσιών σύνδεσης στο διαδίκτυο να λάβουν τεχνολογικά μέτρα προκειμένου να καταστεί αδύνατη η πρόσβαση των συνδρομητών τους σε διαδικτυακές τοποθεσίες μέσω των οποίων πραγματοποιείται παράνομη παρουσίαση και ανταλλαγή έργων.

Σημείωση: Το δικαστήριο στάθμισε εδώ το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας και το δικαίωμα του ατόμου στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του.

2) Στην αντίθετη κατεύθυνση:

βλ. 13478/2014 ΜΠΡΑΘ (682023)

(ΔΙΜΕΕ 2015/253)

Ασφαλιστικά μέτρα. Προσβολή πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο. Αίτηση οργανισμών συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων για τεχνολογικό αποκλεισμό χρηστών από ιστοσελίδες με παράνομη διακίνηση πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω των φορέων υπηρεσιών παροχής πρόσβασης στο διαδίκτυο. Δίκτυα ομότιμων κόμβων (torrent), συστήματα ανταλλαγής αρχείων (peer to peer). Προστασία προσωπικών δεδομένων και τρόποι ταυτοποίησης στοιχείων ύποπτων χρηστών του διαδικτύου. Συνταγματικά κατοχυρωμένο το Δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας, Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ΕΣΔΑ, Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Κοινοτική νομολογία. Πρακτικός αδύνατη και οικονομικά δυσανάλογη η επιβολή υποχρέωσης ελέγχου του συνόλου των πληροφοριών που διακινούνται στο διαδίκτυο από τους παρόχους. Προσक्रούει στο άρθ. 14 ΠΔ 131/2003. Απορρίπτεται ως αβάσιμη και ως τέτοια και το κατ'άρθ. 692 Κ.Πολ.Δ επικουρικό αίτημα.

Σημείωση: Το δικαστήριο στάθμισε εδώ το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας με το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας.

ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙ Π.Δ. 131/2003

1) ΠΠρΑθ 457/2016

(ΔΙΜΕΕ 2016/222)

Ιστολόγια (blog). Έννοια και λειτουργία τους. Δυσφημιστικές δημοσιεύσεις. Ευθύνη του παρέχοντος την υπηρεσία μετάδοσης και παροχής πρόσβασης σε ιστότοπους. Δωσιδικία. Τόπος τέλεσης της αδικοπραξίας, τόπος επέλευσης της ζημίας. Δυνατότητες ελέγχου και επέμβασης στο περιεχόμενο

των καταχωρήσεων. Ιδιάζουσα μορφή ασυλίας λόγω όγκου των δεδομένων και κόστους ελέγχου αυτών. Εξαιρέσεις. **Διαγραφή παράνομου περιεχομένου από την εναγόμενη εταιρεία κατόπιν κοινοποίησής της αποφάσεως των ασφαλιστικών μέτρων από τον ενάγοντα. Παράληψη κατάργησης των αντιγράφων των αρχείων/σελίδων που περιλαμβάνουν το ανωτέρω κείμενο.** Επιδικάζει χρηματική ικανοποίηση 100.000€ για την ηθική βλάβη που υπέστη ο ενάγων και 1000€ χρηματική ποινή για κάθε μέρα καθυστέρησης απομάκρυνσης των προαναφερόμενων σελίδων.

2) 1425/2017 ΑΠ (713536)

(Α` ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Προσβολή της προσωπικότητας μέσω διαδικτύου. Οι διατάξεις του ν. 1178/1981, προκειμένου για προσβολές της προσωπικότητας κατά τη διάρκεια ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών, εφαρμόζονται αναλόγως και επί προσβολών της προσωπικότητας οι οποίες συντελούνται στο διαδίκτυο (internet) μέσω ηλεκτρονικών ιστοσελίδων που λειτουργούν ως διεθνές μέσο διακινήσεως πληροφοριών, δεδομένου ότι για τις προσβολές αυτές δεν υπάρχει ιδιαίτερο νομικό πλαίσιο, η δε πληροφόρηση μέσω του διαδικτύου είναι η εξέλιξη της ηλεκτρονικής πληροφόρησης μέσω του ραδιοφώνου και της τηλεοράσεως. Π.δ. 131/2003. **Η αντικειμενική ευθύνη του «φορέα παροχής υπηρεσιών», αντίστοιχη με εκείνη του ιδιοκτήτη εντύπου, ισχύει για τις αναρτήσεις που γίνονται στο διαδικτυακό τόπο και όχι στο χώρο φιλοξενίας περιεχομένου, όπου αναρτώνται κείμενα «αποδεκτών της υπηρεσίας», δηλαδή τρίτων χρηστών του διαδικτυακού τόπου. Για τις τελευταίες αυτές αναρτήσεις εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 13 παρ.1 π.δ. 131/2003, δηλαδή υπάρχει ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου αυτού.** Σφάλμα της προσβαλλόμενης απόφασης, η οποία δέχθηκε ότι υπάρχει ευθύνη του αναιρεσειόντος ο οποίος είχε τη διεύθυνση ιστοσελίδας, δηλαδή έφερε την ιδιότητα του «φορέα παροχής υπηρεσιών» από κείμενα τα οποία αναρτήθηκαν στο χώρο φιλοξενίας της ιστοσελίδας από χρήστες αυτής, δηλαδή από πρόσωπα που είχαν την ιδιότητα των «αποδεκτών της υπηρεσίας», χωρίς να αναφέρει αν συνέτρεχαν ή όχι οι προϋποθέσεις του άρθρου 13 π.δ. 131/2003, υπό την ρυθμιστική εμβέλεια του οποίου έπρεπε να κριθεί η ένδικη διαφορά. Αναιρεί την υπ' αριθμ. 3289/2013 απόφαση του Εφετείου Αθηνών. Παραπέμπει.

2) Η αστική ευθύνη σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2016/679 (ΓΚΠΔ)

A) Άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679

i) **«Υπεύθυνος επεξεργασίας»:** «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, **καθορίζουν τους ΣΚΟΠΟΥΣ και τον ΤΡΟΠΟ της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα** όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους»¹ (η έμφαση του γράφοντος)

Οι ορισμοί της έννοιας του «υπευθύνου επεξεργασίας» στον Κανονισμό και στην Οδηγία είναι σχεδόν ταυτόσημοι². Οποιαδήποτε οντότητα (συμπεριλαμβανόμενων των επιχειρήσεων) είναι «υπεύθυνος επεξεργασίας» υπό το πρίσμα της Οδηγίας θα είναι και «υπεύθυνος επεξεργασίας» υπό το πρίσμα του Κανονισμού.

ii) **«Εκτελών την επεξεργασία»:** «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας **που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας**»³ (η έμφαση του γράφοντος)

Οι ορισμοί της έννοιας του «εκτελούντος την επεξεργασία» στον Κανονισμό και στην Οδηγία είναι σχεδόν ταυτόσημοι⁴. Οποιαδήποτε οντότητα (συμπεριλαμβανόμενων των επιχειρήσεων) είναι «εκτελών την επεξεργασία» υπό το πρίσμα της Οδηγίας θα είναι και «εκτελών την επεξεργασία» υπό το πρίσμα του Κανονισμού.

B) Διατάξεις περί αστικής ευθύνης

Άρθρο 79

Δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία

1. Με την επιφύλαξη κάθε διαθέσιμης διοικητικής ή μη δικαστικής προσφυγής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή δυνάμει του άρθρου 77, έκαστο υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής εάν θεωρεί ότι τα δικαιώματά του που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του που το αφορούν κατά παράβαση του παρόντος κανονισμού.

2. Η διαδικασία κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία κινείται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχουν εγκατάσταση. Εναλλακτικά, η εν λόγω διαδικασία μπορεί να κινηθεί ενώπιον των

¹ Βλ. άρθρο 4, αριθ. 7 του Κανονισμού.

² Πρβλ. άρθρο 2, στοιχείο δ' της Οδηγίας.

³ Βλ. άρθρο 4, αριθ. 8 του Κανονισμού.

⁴ Πρβλ. άρθρο 2, στοιχείο ε' της Οδηγίας.

δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο το υποκείμενο των δεδομένων έχει τη συνήθη διαμονή του, εκτός εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι δημόσια αρχή κράτους μέλους η οποία ενεργεί κατά την άσκηση των δημόσιων εξουσιών της.

Άρθρο 80

Εκπροσώπηση υποκειμένων των δεδομένων

1. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να αναθέσει σε μη κερδοσκοπικό φορέα, οργάνωση ή ένωση που έχει συσταθεί δεόντως σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους, διαθέτει καταστατικούς σκοπούς που είναι γενικού συμφέροντος και δραστηριοποιείται στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των υποκειμένων των δεδομένων σε σχέση με την προστασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα να υποβάλει την καταγγελία για λογαριασμό του και να ασκήσει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 77, 78 και 79 για λογαριασμό του και να ασκήσει το δικαίωμα αποζημίωσης που αναφέρεται στο άρθρο 82 εξ ονόματός του, εφόσον προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι κάθε φορέας, οργάνωση ή ένωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου έχει το δικαίωμα, ανεξάρτητα από τυχόν ανάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, να υποβάλει στο εν λόγω κράτος μέλος καταγγελία στην εποπτική αρχή που είναι αρμόδια δυνάμει του άρθρου 77 και να ασκήσει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 78 και 79, εφόσον θεωρεί ότι τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων δυνάμει του παρόντος κανονισμού παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας.

Άρθρο 81

Αναστολή των διαδικασιών

1. Όταν ένα αρμόδιο δικαστήριο κράτους μέλους διαθέτει πληροφορίες ότι διαδικασίες σχετικά με το ίδιο αντικείμενο που αφορά επεξεργασία από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούνται την επεξεργασία εκκρεμούν σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, επικοινωνεί με το αρμόδιο δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους για να επιβεβαιώσει την ύπαρξη τέτοιων διαδικασιών.

2. Όταν διαδικασίες σχετικά με το ίδιο αντικείμενο που αφορά επεξεργασία από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούνται την επεξεργασία εκκρεμούν σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, οποιοδήποτε αρμόδιο δικαστήριο διαφορετικό από το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο δύναται να αναστείλει τις οικείες διαδικασίες.

3. Όταν οι εν λόγω διαδικασίες εκκρεμούν σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, κάθε δικαστήριο εκτός του πρώτου επιληφθέντος δύναται επίσης, με αίτηση ενός των διαδίκων, να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο, αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο είναι αρμόδιο για τις εν λόγω προσφυγές και το δίκαιό του επιτρέπει τη συνεκδίκασή τους.

Άρθρο 82

Δικαίωμα αποζημίωσης και ευθύνη

1. Κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα παραβίασης του παρόντος κανονισμού δικαιούται αποζημίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη ζημία που υπέστη.
2. Κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας που συμμετέχει στην επεξεργασία είναι υπεύθυνος για τη ζημία που προκάλεσε η εκ μέρους του επεξεργασία που παραβαίνει τον παρόντα κανονισμό. Ο εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται για τη ζημία που προκάλεσε η επεξεργασία μόνο εφόσον δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του παρόντος κανονισμού που αφορούν ειδικότερα τους εκτελούντες την επεξεργασία ή υπερέβη ή ενήργησε αντίθετα προς τις νόμιμες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας.
3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία απαλλάσσεται από την ευθύνη που έχουν δυνάμει της παραγράφου 2, εάν αποδεικνύει ότι δεν φέρει καμία ευθύνη για το γενεσιουργό γεγονός της ζημίας.
4. Εάν περισσότεροι του ενός υπεύθυνοι επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία ή αμφότεροι ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία εμπλέκονται στην ίδια επεξεργασία και, εάν δυνάμει των παραγράφων 2 και 3 είναι υπεύθυνοι για τυχόν ζημία που προκάλεσε η επεξεργασία, κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας ή εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται για τη συνολική ζημία, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική αποζημίωση του υποκειμένου των δεδομένων.
5. Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει καταβάλει, σύμφωνα με την παράγραφο 4, πλήρη αποζημίωση για τη ζημία που προκάλεσε, ο εν λόγω υπεύθυνος ή εκτελών την επεξεργασία δικαιούται να ζητήσει από τους άλλους υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία που εμπλέκονται στην ίδια επεξεργασία την ανάκτηση μέρους της αποζημίωσης που αντιστοιχεί στο μέρος της ευθύνης τους λόγω της ζημίας που προκλήθηκε σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2.
6. Οι δικαστικές διαδικασίες για την άσκηση του δικαιώματος αποζημίωσης υποβάλλονται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους που αναφέρεται στο άρθρο 79 παράγραφος 2.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

- Κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη **υλική ή μη υλική ζημία** από μη σύμφωνη με τον Κανονισμό επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση **από υπεύθυνο επεξεργασίας ή από εκτελούντα την επεξεργασία** για την προαναφερθείσα ζημία.
Κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας που συμμετέχει στην επεξεργασία είναι υπεύθυνος για τη ζημία που προκάλεσε η εκ μέρους του επεξεργασία που παραβαίνει τον Κανονισμό.
Ο εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται για τη ζημία που προκάλεσε η επεξεργασία μόνο **εφόσον δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του Κανονισμού που αφορούν ειδικότερα τους εκτελούντες την επεξεργασία ή υπερέβη ή ενήργησε αντίθετα προς τις νόμιμες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας.**
Εάν περισσότεροι του ενός υπεύθυνοι επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία ή αμφότεροι ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία εμπλέκονται **στην ίδια επεξεργασία και, εάν είναι υπεύθυνοι**

για τυχόν ζημία που προκάλεσε η επεξεργασία, κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας ή εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται **για τη συνολική ζημία**.

Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει καταβάλει πλήρη αποζημίωση για τη ζημία που προκάλεσε, ο εν λόγω υπεύθυνος ή εκτελών την επεξεργασία δικαιούται να ζητήσει από τους άλλους υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία που εμπλέκονται στην ίδια επεξεργασία **την ανάκτηση μέρους της αποζημίωσης που αντιστοιχεί στο μέρος της ευθύνης τους λόγω της ζημίας που προκλήθηκε**.

ΣΧΟΛΙΟ: Ο Κανονισμός διευρύνει την ευθύνη των υπεύθυνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία για παράνομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

- **Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία απαλλάσσεται από την ευθύνη για τη ζημία που υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων, εάν αποδεικνύει ότι δεν φέρει καμία ευθύνη για το γενεσιουργό γεγονός της ζημίας (λ.χ. γιατί η ζημία προκλήθηκε από πταίσμα του ενδιαφερόμενου ή λόγω ανώτερης βίας) (νόθος αντικειμενική ευθύνη).**
- **Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής κατά:**
 - α) νομικά δεσμευτικής απόφασης εποπτικής αρχής που το αφορά
 - β) της παράλειψης της εποπτικής αρχής να εξετάσει την καταγγελία του ή να του παράσχει ενημέρωση για την πρόοδο ή την έκβαση της καταγγελίας εντός προθεσμίας τριών μηνών
 - γ) **οποιασδήποτε παράνομης επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία.**
- Η διαδικασία κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία κινείται **ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχουν εγκατάσταση**. Εναλλακτικά, η εν λόγω διαδικασία μπορεί να κινηθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους **στο οποίο το υποκείμενο των δεδομένων έχει τη συνήθη διαμονή του**, εκτός εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι δημόσια αρχή κράτους μέλους η οποία ενεργεί κατά την άσκηση των δημόσιων εξουσιών της.

ΣΧΟΛΙΟ: Ο Κανονισμός παρέχει μεγαλύτερη σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου ως προς τη δυνατότητα του υποκειμένου των δεδομένων να στραφεί δικαστικά κατά του υπεύθυνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία.
- Όταν ένα αρμόδιο δικαστήριο κράτους μέλους διαθέτει πληροφορίες ότι διαδικασίες σχετικά με το ίδιο αντικείμενο που αφορά επεξεργασία από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία **εκκρεμούν σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους**, δύναται να επικοινωνήσει με το αρμόδιο δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους για να επιβεβαιώσει την ύπαρξη τέτοιων διαδικασιών **και να αναστείλει τις οικείες διαδικασίες**.
- Όταν οι εν λόγω διαδικασίες εκκρεμούν σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, κάθε δικαστήριο εκτός του πρώτου επιληφθέντος δύναται επίσης, με αίτηση ενός των διαδίκων, να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο, αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο είναι αρμόδιο για τις εν λόγω προσφυγές και το δίκαιό του επιτρέπει τη συνεκδίκασή τους.

ΣΧΟΛΙΟ: Η χρήση της ευχέρειας για αναστολή των διαδικασιών επιτρέπει στους υπεύθυνους επεξεργασίας και στους εκτελούντες την επεξεργασία να αποφύγουν την παράλληλη διεξαγωγή δικαστικών διαδικασιών σε περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, η αναστολή των διαδικασιών συνεπάγεται επίσης ότι το δικαστήριο που ανέστειλε τις ενώπιον του διαδικασίες πιθανόν θα επηρεαστεί από το αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της απόφασης του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου.

ΑΡΘΡΟ 67 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ [ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ ΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ]

Άρθρο 67 – Δικαστική προσφυγή κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία – Αποζημίωση και ευθύνη

1. Με την επιφύλαξη οποιασδήποτε διαθέσιμης διοικητικής ή μη δικαστικής προσφυγής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα δικαστικής προσφυγής/αγωγής κατά του υπευθύνου ή του εκτελούντος την επεξεργασία, εάν θεωρούν ότι τα δικαιώματά τους που απορρέουν από διατάξεις του Κανονισμού, της Οδηγίας 2016/680/ΕΕ, του παρόντος νόμου ή άλλες διατάξεις νόμου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση των εν λόγω διατάξεων.

2. Κάθε πρόσωπο που έχει υποστεί υλική ζημία ή ηθική βλάβη εξαιτίας αθέμιτης επεξεργασίας ή οποιασδήποτε άλλης πράξης που παραβιάζει τις διατάξεις του Κανονισμού, της Οδηγίας 2016/680/ΕΕ, του παρόντος νόμου ή άλλες διατάξεις νόμου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έχει δικαίωμα να λάβει αποζημίωση για τη ζημία την οποία υπέστη από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

3. Κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας που συμμετέχει στην επεξεργασία είναι υπεύθυνος για τη ζημία που προκάλεσε η εκ μέρους του επεξεργασία που παραβαίνει τον Κανονισμό, την Οδηγία 2016/680, τον παρόντα νόμο ή άλλες διατάξεις νόμου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4. Ο εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται για τη ζημία που προκάλεσε η επεξεργασία μόνο εφόσον δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του Κανονισμού, της Οδηγίας 2016/680, του παρόντος νόμου ή άλλων διατάξεων νόμου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ειδικότερα τους εκτελούντες την επεξεργασία ή υπερέβη ή ενήργησε αντίθετα προς τις νόμιμες εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας.

5. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία απαλλάσσεται από την ευθύνη που έχει, εάν αποδεικνύει ότι δεν φέρει καμία ευθύνη για το γενεσιουργό γεγονός της ζημίας.

6. Εάν περισσότεροι του ενός υπεύθυνοι επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία ή αμφότεροι ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία εμπλέκονται στην ίδια επεξεργασία και, εάν δυνάμει των παραγράφων 2 έως 4 είναι υπεύθυνοι για τυχόν ζημία που προκάλεσε η

επεξεργασία, κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας ή εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται για τη συνολική ζημία, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική αποζημίωση του υποκειμένου των δεδομένων.

7. Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει καταβάλει, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος, πλήρη αποζημίωση για τη ζημία που προκάλεσε, ο εν λόγω υπεύθυνος ή εκτελών την επεξεργασία δικαιούται να ζητήσει από τους άλλους υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία που εμπλέκονται στην ίδια επεξεργασία την ανάκτηση μέρους της αποζημίωσης που αντιστοιχεί στο μέρος της ευθύνης τους λόγω της ζημίας που προκλήθηκε.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο διορισμός ΥΠΔ είναι υποχρεωτικός για υπεύθυνο επεξεργασίας, όπως και για τον εκτελούντα την επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 1 ΓΚΠΔ, στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν η επεξεργασία διενεργείται από δημόσια αρχή ή φορέα, εκτός από δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας,
β) όταν οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες, λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής και/ή των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα, ή

γ) όταν οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 9 και δεδομένων που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο.

Σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων συμμετέχει, δεόντως και εγκαίρως, σε όλα τα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 2 ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία στηρίζουν τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων στην άσκηση των καθηκόντων του, παρέχοντας απαραίτητους πόρους για την άσκηση των εν λόγω καθηκόντων και πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και σε πράξεις επεξεργασίας, καθώς και πόρους απαραίτητους για τη διατήρηση της εμπειρογνώσας του.

Ευθύνη του Υπεύθυνου Επεξεργασίας

Ο ρόλος του ΥΠΔ είναι καθαρά συμβουλευτικός και αυτό σημαίνει ότι ο ΥΠΔ δεν ευθύνεται για τις πράξεις ή παραλείψεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία. Η μόνη υποχρέωση που έχει είναι να τηρεί το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του (άρθρο 38 παρ. 5 Κανονισμού).

Τη διάταξη αυτή εξειδικεύει το άρθρο 14 παρ. 5 του (σχεδίου) εφαρμοστικού νόμου που προβλέπει ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεσμεύεται από υποχρέωση εχεμύθειας και οφείλει να μην

ανακοινώνει ή αποκαλύπτει σε οποιονδήποτε τρίτο γεγονότα ή πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση του από τη θέση του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή επ' ευκαιρία αυτών. Για την περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης εχεμύθειας εκ μέρους του ΥΠΔ προβλέπονται στο σχέδιο νόμου ποινικές κυρώσεις.

3) Η αστική ευθύνη σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

- **Αιτιολογική σκέψη 7 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366:**

«Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί οι κίνδυνοι ως προς την ασφάλεια των ηλεκτρονικών πληρωμών. Τούτο οφείλεται στην αυξανόμενη τεχνική πολυπλοκότητα των ηλεκτρονικών πληρωμών, τον διαρκώς αυξανόμενο όγκο των ηλεκτρονικών πληρωμών παγκοσμίως και τα αναδυόμενα είδη υπηρεσιών πληρωμών.»

ΜΕΤΡΑ ΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/2366

- Η Οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά θεσπίζει κανόνες για την ενίσχυση των μέτρων ασφαλείας στο πλαίσιο των ηλεκτρονικών πληρωμών

Εφαρμοστικός Νόμος: Ν 4537/2018: -Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2015/2366/ΕΕ για τις υπηρεσίες πληρωμών

- Σημαντικότερο μέτρο ασφαλείας για τις ηλεκτρονικές πληρωμές:

Άρθρο 4, αριθ. 30 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 («αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη»): η εξακρίβωση με βάση τη χρήση δύο ή περισσότερων στοιχείων που αφορούν γνώση (στοιχείο το οποίο μόνο ο χρήστης γνωρίζει), κατοχή (στοιχείο το οποίο μόνο ο χρήστης κατέχει) και κάποιο μοναδικό φυσικό χαρακτηριστικό του (στοιχείο το οποίο ο χρήστης είναι), στοιχεία τα οποία είναι ανεξάρτητα, ως προς το ότι η παραβίαση του ενός δεν θέτει σε κίνδυνο την αξιοπιστία των υπολοίπων, και η διαδικασία είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να προστατεύεται το απόρρητο των δεδομένων εξακρίβωσης (αιτιολογική σκέψη

Άρθρο 97 παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 & Άρθρο 96 παρ. 2 Ν. 4537/2018 («αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη στις ηλεκτρονικές

πληρωμές»): Η αυστηρή εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη στις ηλεκτρονικές πληρωμές **περιλαμβάνει στοιχεία τα οποία συνδέουν δυναμικά τη συναλλαγή με συγκεκριμένο ποσό και συγκεκριμένο δικαιούχο.**

Άρθρο 4, αριθ. 11 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366: «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών»: μία από τις οντότητες που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 ή φυσικό ή νομικό πρόσωπο που τυγχάνει εξαίρεσης δυνάμει του άρθρου 32 ή 33· (πιστωτικά ιδρύματα, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, γραφεία ταχυδρομικών επιταγών, ιδρύματα πληρωμών, η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως νομισματικών ή άλλων δημόσιων αρχών, τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές ή τοπικές αρχές τους όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιων αρχών)

Άρθρο 4, αριθ. 15 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366: ««υπηρεσία εκκίνησης πληρωμής»: η υπηρεσία για την έναρξη εντολής πληρωμής κατόπιν αιτήματος του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών σε σχέση με λογαριασμό πληρωμών που τηρείται σε άλλο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών»]

Άρθρο 69 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 69 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών και τα εξατομικευμένα διαπιστευτήρια ασφαλείας

1. Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει δικαίωμα χρήσης του μέσου πληρωμών έχει τις εξής υποχρεώσεις:

α) χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση του, οι οποίοι πρέπει να είναι αντικειμενικοί, χωρίς διακρίσεις και αναλογικοί,

β) ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που ο τελευταίος ορίζει, **μόλις αντιληφθεί απώλεια, κλοπή, υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, ή μη εγκεκριμένη χρήση του.**

2. Για τους σκοπούς της περίπτωσης α` της παραγράφου 1, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών, μόλις παραλάβει το μέσο πληρωμών, **λαμβάνει κάθε εύλογο μέτρο για την ασφαλή φύλαξη των εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας αυτού.**

ΣΧΟΛΙΟ

Βασικές υποχρεώσεις του χρήστη ενός μέσου πληρωμών

α) Να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και τη χρήση του.

- β) Να ειδοποιεί, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση (δόλος ή βαριά αμέλεια), τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις αντιληφθεί την απώλεια, την κλοπή, την υπεξαίρεση ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών.
- γ) Να λαμβάνει κάθε εύλογο μέτρο για την ασφαλή φύλαξη των εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας.

Άρθρο 71 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 71 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Γνωστοποίηση και αποκατάσταση μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένα εκτελεσθεισών πράξεων πληρωμής

1. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών αποκαθιστά μία μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, **μόνο αν ο τελευταίος ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών μόλις αντιληφθεί οποιαδήποτε τέτοια πράξη πληρωμής που θεμελιώνει αξίωση αποζημίωσης**, περιλαμβανομένης εκείνης του άρθρου 88, και το αργότερο μέσα σε χρονικό διάστημα δεκατριών (13) μηνών από την ημερομηνία χρέωσης. Η ανωτέρω προθεσμία δεν ισχύει όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν χορήγησε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για τη συγκεκριμένη πράξη πληρωμής, σύμφωνα με τα άρθρα 38 έως 60.

2. Αν στην πράξη πληρωμής εμπλέκεται ένας πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών αποζημιώνεται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού σύμφωνα με την παράγραφο 1, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 73 και της παραγράφου 1 του άρθρου 88.

ΣΧΟΛΙΟ

Για να γεννηθεί ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών λόγω μιας μη εγκεκριμένης ή εσφαλμένα εκτελεσθείσας πράξης πληρωμής στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, πρέπει ο τελευταίος να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε τέτοια πράξη πληρωμής που θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης.

Άρθρο 72 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 72 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών

1. Αν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής ή ισχυρίζεται ότι η πράξη πληρωμής δεν εκτελέσθηκε ορθά, **ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών οφείλει να αποδεικνύει ότι έχει ταυτοποιηθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι η πράξη**

πληρωμής έχει καταγραφεί με ακρίβεια, έχει καταχωριστεί στους λογαριασμούς πληρωμών και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία της υπηρεσίας που παρέχεται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών. Αν η εκκίνηση της πράξης πληρωμής διενεργείται μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο τελευταίος φέρει το βάρος να αποδείξει ότι, μέσα στο πεδίο αρμοδιότητάς του, έχει ταυτοποιηθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής, έχει καταγραφεί με ακρίβεια και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία που συνδέεται με την υπηρεσία πληρωμών με την οποία έχει επιφορτισθεί.

2. Αν ένας χρήστης υπηρεσιών πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής, η χρήση ενός μέσου πληρωμών που έχει καταγραφεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, περιλαμβανομένου του παρόχου υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμής ανάλογα με την περίπτωση, δεν αποτελεί αναγκαστικά, από μόνη της επαρκή απόδειξη ότι ο πληρωτής είχε εγκρίνει την πράξη πληρωμής ή ότι είχε ενεργήσει με δόλο ή δεν είχε εκπληρώσει από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μια ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις του άρθρου 69. **Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών, συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, πρέπει να παρέχει αποδεικτικά στοιχεία για την απόδειξη απάτης ή βαριάς αμέλειας εκ μέρους του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών.**

ΣΧΟΛΙΟ

Το βάρος απόδειξης των στοιχείων που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την ορθότητα της εκτέλεσης πράξεων πληρωμών φέρει ο πάροχος της υπηρεσίας.

Άρθρο 73 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366

Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 71, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, ύστερα από διαπίστωση ή ειδοποίηση, **επιστρέφει αμέσως και σε κάθε περίπτωση το αργότερο έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας στον πληρωτή το χρηματικό ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, εκτός αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή έχει βάσιμες υπόνοιες ότι έχει διαπραχθεί απάτη και κοινοποιεί γραπτώς τους λόγους αυτούς στη ΓΓΕΠΚ. Αν συντρέχει περίπτωση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επαναφέρει το χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην πρότερη κατάσταση και διασφαλίζει ότι η ημερομηνία αξίας για την πίστωση λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή δεν είναι μεταγενέστερη του χρονικού σημείου**

χρέωσης αυτού του λογαριασμού πληρωμών με το χρηματικό ποσό της πράξης πληρωμής.

2. Όταν η πράξη πληρωμής έχει εκκινηθεί μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού επιστρέφει, αμέσως και σε κάθε περίπτωση το αργότερο έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας στον πληρωτή το χρηματικό ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην πρότερη κατάσταση.

Αν ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής υπέχει ευθύνη για τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, αποζημιώνει αμέσως τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού, ύστερα από αίτημα του τελευταίου, για ζημίες που έχει υποστεί ή για χρηματικά ποσά που έχει καταβάλει ως αποτέλεσμα της επιστροφής του χρηματικού ποσού μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής στον πληρωτή, περιλαμβανομένου του χρηματικού ποσού της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 72, ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής φέρει το βάρος απόδειξης ότι, εντός του πεδίου αρμοδιότητάς του, έχει ταυτοποιηθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή έχει καταγραφεί με ακρίβεια και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία που συνδέεται με την υπηρεσία πληρωμών με την οποία έχει επιφορτισθεί.

3. Περαιτέρω αποζημίωση δεν αποκλείεται, εφόσον θεμελιώνεται σχετικό δικαίωμα στο δίκαιο που διέπει τη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή στο δίκαιο που διέπει τη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής.

ΣΧΟΛΙΟ

Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επιστρέφει στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής αμέσως, και σε κάθε περίπτωση το αργότερο έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας, μετά από ενημέρωση ή ειδοποίηση σχετικά με τη συναλλαγή, εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμής του πληρωτή έχει βάσιμες υπόνοιες απάτης και κοινοποιεί τους λόγους αυτούς στην αρμόδια εθνική αρχή γραπτώς. Κατά περίπτωση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επαναφέρει τον λογαριασμό πληρωμών που χρεώθηκε στην κατάσταση που θα βρισκόταν αν η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής δεν είχε πραγματοποιηθεί.

Η υποχρέωση της άμεσης επιστροφής του ποσού της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής ισχύει και όταν η πληρωμή έγινε μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, οπότε ο τελευταίος υποχρεούται να αποζημιώσει αμέσως τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, κατόπιν αιτήματός του, για τις ζημίες που υπέστη ή ποσά που κατέβαλε ως αποτέλεσμα της επιστροφής στον πληρωτή, περιλαμβανομένου του ποσού της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής.

Άρθρο 74 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 74 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 73, ο πληρωτής ευθύνεται μέχρι του ανώτατου ποσού των πενήντα (50) ευρώ για τις ζημίες από τη διενέργεια μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμής, οι οποίες προκύπτουν είτε από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος μέσου πληρωμών είτε από υπεξαίρεσή του. Η εν λόγω υποχρέωση δεν ισχύει, εφόσον:

α) η απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών δεν ήταν δυνατό να εντοπιστεί από τον πληρωτή πριν από τη διενέργεια πράξης πληρωμής, εκτός αν ο πληρωτής είχε ενεργήσει με δόλο ή β) η ζημία είχε προκληθεί από πράξεις ή παραλείψεις υπαλλήλου, αντιπροσώπου ή υποκαταστήματος ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή οντότητας στην οποία ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών είχε αναθέσει τις δραστηριότητές του.

Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με κάθε μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται είτε σε δόλο είτε στη μη τήρηση μιας ή περισσότερων από τις υποχρεώσεις που έχει, σύμφωνα με το άρθρο 69, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν ισχύει το ανώτατο ποσό που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

2. Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή δεν απαιτεί ισχυρή ταυτοποίηση του πελάτη, ο πληρωτής ευθύνεται για τυχόν οικονομικές συνέπειες, μόνο αν έχει ενεργήσει με δόλο. Αν ο δικαιούχος ή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου αδυνατεί να δεχτεί ισχυρή ταυτοποίηση του πελάτη, οφείλει να αποζημιώσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή για την οικονομική ζημία που έχει υποστεί.

3. Από το χρονικό σημείο ειδοποίησης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 69, ο πληρωτής δεν επωμίζεται οποιαδήποτε οικονομική συνέπεια που απορρέει από τη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών, εκτός αν έχει ενεργήσει με δόλο. Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει στον πληρωτή τα κατάλληλα μέσα που του επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή να προβεί σε ειδοποίηση αναφορικά με την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 70, ο πληρωτής δεν ευθύνεται για τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του εν λόγω μέσου πληρωμών, εκτός αν έχει ενεργήσει με δόλο.

Άρθρο 88 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 89 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εκτέλεση, εσφαλμένη ή καθυστερημένη εκτέλεση πράξεων πληρωμής

1. α) Όταν η εντολή πληρωμής εκκινείται απευθείας από τον πληρωτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, με την επιφύλαξη του άρθρου 71, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 87 και του άρθρου 92, **ευθύνεται έναντι του πληρωτή για την ορθή εκτέλεση της πράξης πληρωμής**, εκτός αν αποδείξει στον πληρωτή και, ανάλογα με την περίπτωση, στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου έλαβε το ποσό της πράξης πληρωμής σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 83. Στην περίπτωση αυτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ευθύνεται έναντι του δικαιούχου για την ορθή εκτέλεση της πράξης πληρωμής.

β) Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ευθύνεται σύμφωνα με την περίπτωση α', επιστρέφει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στον πληρωτή τα χρηματικά ποσά της ανεκτέλεστης ή εσφαλμένης πράξης πληρωμής και, ανάλογα με την περίπτωση, επαναφέρει το χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην πρότερη κατάσταση.

γ) Η ημερομηνία αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή δεν μπορεί να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας χρέωσης του χρηματικού ποσού της πράξης πληρωμής.

δ) Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ευθύνεται σύμφωνα με την περίπτωση α', θέτει αμέσως το ποσό της πράξης πληρωμής στη διάθεση του δικαιούχου και, ανάλογα με την περίπτωση, πιστώνει το αντίστοιχο ποσό στο λογαριασμό πληρωμών του δικαιούχου.

ε) Η ημερομηνία αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου δεν μπορεί να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας αξίας πίστωσης του χρηματικού ποσού στο σχετικό λογαριασμό πληρωμών σε περίπτωση ορθής εκτέλεσης της πράξης πληρωμής σύμφωνα με το άρθρο 86.

στ) Αν η πράξη πληρωμής εκτελεστεί με καθυστέρηση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου διασφαλίζει, ύστερα από αίτημα του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή που ενεργεί για λογαριασμό του πληρωτή, ότι η ημερομηνία αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου δεν είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας αξίας πίστωσης του χρηματικού ποσού στο σχετικό λογαριασμό πληρωμών σε περίπτωση ορθής εκτέλεσης της πράξης πληρωμής.

ζ) Αν η εντολή πληρωμής εκκινείται από τον πληρωτή και η πράξη πληρωμής δεν εκτελεστεί ή εκτελεστεί εσφαλμένα, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, ύστερα από αίτημα και ανεξάρτητα από ευθύνη στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου, προσπαθεί αμέσως να εντοπίσει την πράξη πληρωμής και ειδοποιεί τον πληρωτή για το αποτέλεσμα. Στην παρούσα περίπτωση δεν επιβάλλεται καμία επιβάρυνση στον πληρωτή.

2. α) Όταν εντολή πληρωμής εκκινείται από τον δικαιούχο ή μέσω αυτού, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, με την επιφύλαξη του άρθρου 71, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 87 και του άρθρου 92, ευθύνεται έναντι του δικαιούχου για την ορθή διαβίβαση της εντολής πληρωμής στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 83. Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ευθύνεται, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, επαναδιαβιβάζει αμέσως την εντολή πληρωμής στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή.

β) Αν η εντολή πληρωμής διαβιβαστεί με καθυστέρηση, το χρηματικό ποσό θα έχει ημερομηνία αξίας στο λογαριασμό πληρωμών του δικαιούχου όχι μεταγενέστερη της ημερομηνίας αξίας πίστωσης του χρηματικού ποσού ως αν η πράξη πληρωμής είχε εκτελεστεί ορθά.

γ) Με την επιφύλαξη του άρθρου 71, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 87 και του άρθρου 92, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ευθύνεται έναντι του δικαιούχου για τη διεκπεραίωση της πράξης πληρωμής, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που έχει σύμφωνα με το άρθρο 86. Αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ευθύνεται, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση, διασφαλίζει ότι το χρηματικό ποσό της πράξης πληρωμής καθίσταται διαθέσιμο στον δικαιούχο αμέσως μόλις αυτό πιστωθεί στο λογαριασμό του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου. Το χρηματικό ποσό έχει ημερομηνία αξίας στο λογαριασμό πληρωμών του δικαιούχου όχι μεταγενέστερη της ημερομηνίας αξίας πίστωσης του χρηματικού ποσού ως αν η πράξη πληρωμής είχε εκτελεστεί ορθά.

δ) Σε περίπτωση μη εκτέλεσης ή εσφαλμένης εκτέλεσης πράξης πληρωμής για την οποία ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου δεν ευθύνεται, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και γ', ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ευθύνεται έναντι του πληρωτή. Εφόσον ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ευθύνεται, επιστρέφει, ανάλογα με την περίπτωση και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στον πληρωτή τα χρηματικά ποσά της ανεκτέλεστης ή εσφαλμένης πράξης πληρωμής και επαναφέρει το χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην πρότερη κατάσταση. Η ημερομηνία αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή δεν μπορεί να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας χρέωσης του χρηματικού ποσού της πράξης πληρωμής.

ε) Η υποχρέωση της περίπτωσης δ' δεν ισχύει για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, εφόσον αυτός αποδεικνύει ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου έχει λάβει το ποσό της πράξης πληρωμής, ακόμη και αν η πράξη πληρωμής έχει εκτελεστεί με ελάχιστη καθυστέρηση. Στην περίπτωση αυτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, ορίζει για το ποσό ημερομηνία αξίας στο λογαριασμό πληρωμών του δικαιούχου όχι μεταγενέστερη της ημερομηνίας αξίας πίστωσης του χρηματικού ποσού ως αν η πράξη πληρωμής είχε εκτελεστεί ορθά.

στ) Αν η εντολή πληρωμής εκκινείται από τον δικαιούχο ή μέσω αυτού και η πράξη πληρωμής δεν εκτελεστεί ή εκτελεστεί εσφαλμένα, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, ύστερα από αίτημα και ανεξάρτητα από ευθύνη στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου, προσπαθεί αμέσως να εντοπίσει την πράξη πληρωμής και ειδοποιεί το δικαιούχο για το αποτέλεσμα. Στην παρούσα περίπτωση δεν επιβάλλεται καμία επιβάρυνση στο δικαιούχο.

3. Επιπλέον, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών ευθύνονται έναντι των οικείων χρηστών υπηρεσιών πληρωμών τους για τυχόν χρεώσεις για τις οποίες φέρουν ευθύνη, καθώς και για τόκους που επιβαρύνουν τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών ως συνέπεια της μη εκτέλεσης ή της εσφαλμένης, συμπεριλαμβανομένης της καθυστερημένης, εκτέλεσης της πράξης πληρωμής.

ΣΧΟΛΙΟ

Το μέρος που επικαλείται την ορθή εκτέλεση της πληρωμής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι η πληρωμή έγινε πράγματι ορθά.

Σε περίπτωση ανεκτέλεστης ή εσφαλμένης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να επαναφέρει τον λογαριασμό του πληρωτή στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η εσφαλμένη πράξη πληρωμής.

Σε περίπτωση καθυστερημένης πράξης πληρωμής που οφείλεται στον ίδιο τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, η καταβολή των τόκων που γεννήθηκαν εξαιτίας της καθυστέρησης βαρύνει τον τελευταίο.

Άρθρο 89 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 90 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Ευθύνη στην περίπτωση των υπηρεσιών κίνησης πληρωμής, για μη εκτέλεση, εσφαλμένη ή καθυστερημένη εκτέλεση πράξεων πληρωμής

1. Όταν εντολή πληρωμής εκκινείται από τον πληρωτή μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού, με την επιφύλαξη του άρθρου 71 και των

παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 87, επιστρέφει στον πληρωτή τα χρηματικά ποσά της ανεκτέλεστης ή εσφαλμένης πράξης πληρωμής και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει το χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην πρότερη κατάσταση. Ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής φέρει το βάρος απόδειξης ότι η εντολή πληρωμής έχει ληφθεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού του πληρωτή σύμφωνα με το άρθρο 78, ότι, μέσα στο πεδίο αρμοδιότητάς του, έχει ταυτοποιηθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή έχει καταγραφεί επακριβώς και δεν έχει επηρεαστεί από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία που συνδέεται με μη εκτέλεση, εσφαλμένη ή καθυστερημένη εκτέλεση της συναλλαγής.

2. Εάν ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής ευθύνεται για τη μη εκτέλεση, την εσφαλμένη ή την καθυστερημένη εκτέλεση της πράξης πληρωμής, αποζημιώνει αμέσως, ύστερα από σχετικό αίτημα, τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού για ζημίες που έχει υποστεί ή χρηματικά ποσά που έχει καταβάλει ως αποτέλεσμα της επιστροφής στον πληρωτή.

Άρθρο 90 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 91 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Πρόσθετη οικονομική αποζημίωση

Τυχόν πρόσθετη οικονομική αποζημίωση, πέραν εκείνης που προβλέπεται στα άρθρα 87 έως 92, μπορεί να συμφωνείται μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη μεταξύ τους σύμβαση.

Άρθρο 91 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 92 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)

Δικαίωμα προσφυγής

1. Όταν η ευθύνη ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 89 αποδίδεται σε άλλον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή σε μεσάζοντα, ο δεύτερος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ή ο μεσάζων αποζημιώνει τον πρώτο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για κάθε ζημία που υπέστη ή κάθε ποσό που κατέβαλε στο πλαίσιο των άρθρων 73 και 89. Η εν λόγω ευθύνη περιλαμβάνει αποζημίωση σε περίπτωση που οποιοσδήποτε πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν προβαίνει σε αυστηρή εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη.

2. Η χορήγηση περαιτέρω οικονομικής αποζημίωσης μπορεί να αποφασίζεται βάσει συμφωνιών μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών και/ή των μεσαζόντων και του δικαίου που εφαρμόζεται στη μεταξύ τους συμφωνία.

Άρθρο 92 του Ν. 4537/2018 (Άρθρο 93 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366)
Απουσία ευθύνης σε μη συνήθεις και μη προβλέψιμες περιστάσεις
(άρθρο 93 της Οδηγίας 2015/2366/ΕΕ)

Δεν υφίσταται η ευθύνη που προβλέπεται από το άρθρο 64 έως το παρόν άρθρο όταν υπάρχουν ασυνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις, οι οποίες είναι πέρα από τον έλεγχο του μέρους που τις επικαλείται και των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρόλες τις προσπάθειες για το αντίθετο, ούτε όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεσμεύεται από άλλες νομικές υποχρεώσεις που προβλέπονται στο ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο.

4) Η αστική ευθύνη σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 910/2014 της 23.07.2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (Από 1^η Ιουλίου 2014)

(Νέο νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, τις ηλεκτρονικές σφραγίδες, τις ηλεκτρονικές χρονοσφραγίδες, τα ηλεκτρονικά έγγραφα, τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες συστημένης παράδοσης και τις υπηρεσίες πιστοποιητικών για την επαλήθευση της ταυτότητας ιστοτόπων)

(Υπενθυμίζεται ότι η Οδηγία 1999/93/ΕΚ έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη με το Προεδρικό Διάταγμα 150/2001.)

Επιδίωξη του νέου κανονισμού είναι να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη στις ηλεκτρονικές συναλλαγές εντός της εσωτερικής αγοράς, με την παροχή κοινής βάσης για ασφαλείς ηλεκτρονικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των πολιτών, των επιχειρήσεων και των δημόσιων αρχών, αυξάνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των δημόσιων και ιδιωτικών επιγραμμικών (online) υπηρεσιών, του ηλεκτρονικού επιχειρείν και του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ένωση.

Με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς παράλληλα με την επίτευξη ενός επαρκούς επιπέδου ασφάλειας στα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και στις υπηρεσίες εμπιστοσύνης, ο νέος κανονισμός:

α) καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν τα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης φυσικών και νομικών προσώπων που εμπίπτουν σε κοινοποιημένο σύστημα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης άλλου κράτους μέλους·

β) θεσπίζει κανόνες για τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης, ιδίως για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και

γ) θεσπίζει νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, τις ηλεκτρονικές σφραγίδες, τις ηλεκτρονικές χρονοσφραγίδες, τα ηλεκτρονικά έγγραφα, τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες συστημένης παράδοσης και τις υπηρεσίες πιστοποιητικών για την επαλήθευση της ταυτότητας ιστοτόπων.

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στα συστήματα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης που κοινοποιούνται από κράτος μέλος και στους παρόχους υπηρεσιών εμπιστοσύνης που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση, ενώ δεν εφαρμόζεται στην παροχή υπηρεσιών εμπιστοσύνης που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά εντός κλειστών συστημάτων που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο ή από συμφωνίες μεταξύ καθορισμένων μερών.

A) ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ

Άρθρο 3, αριθ. 1: «ηλεκτρονική ταυτοποίηση»: η διαδικασία χρήσης δεδομένων ταυτοποίησης προσώπου σε ηλεκτρονική μορφή που αντιπροσωπεύουν κατά τρόπο μοναδικό ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένα φυσικό πρόσωπο που εκπροσωπεί ένα νομικό πρόσωπο

Άρθρο 7

Επιλεξιμότητα για την κοινοποίηση των συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης

Ένα σύστημα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης είναι επιλέξιμο για κοινοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 εάν πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) τα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης στο πλαίσιο του συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης εκδίδονται:
 - i) από το κοινοποιούν κράτος μέλος,
 - ii) με εντολή του κοινοποιούντος κράτους μέλους, ή
 - iii) ανεξάρτητα από το κοινοποιούν κράτος μέλος και είναι αναγνωρισμένα από το κράτος αυτό·
- β) τα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης που εκδίδονται στο πλαίσιο του συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πρόσβαση τουλάχιστον σε μία υπηρεσία που παρέχεται από φορέα του δημόσιου τομέα που απαιτεί ηλεκτρονική ταυτοποίηση στο κοινοποιούν κράτος μέλος·
- γ) το σύστημα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και τα μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης που εκδίδονται βάσει αυτού πληρούν τις απαιτήσεις ενός τουλάχιστον από τα επίπεδα διασφάλισης τα οποία παρατίθενται στην εκτελεστική πράξη που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 3·
- δ) **το κοινοποιούν κράτος μέλος διασφαλίζει ότι τα δεδομένα ταυτοποίησης προσώπου που αντιπροσωπεύουν κατά τρόπο μοναδικό το εν λόγω πρόσωπο αποδίδονται, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες για το οικείο επίπεδο διασφάλισης που ορίζονται στην εκτελεστική πράξη του άρθρου 8 παράγραφος 3, στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 1 κατά την έκδοση του μέσου ηλεκτρονικής ταυτοποίησης στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος· [ΕΥΘΥΝΗ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ]**
- ε) το μέρος που εκδίδει το μέσο ηλεκτρονικής ταυτοποίησης στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος διασφαλίζει ότι το μέσο ηλεκτρονικής ταυτοποίησης αποδίδεται στο πρόσωπο που αναφέρεται στο στοιχείο δ) του παρόντος άρθρου σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες για το οικείο επίπεδο διασφάλισης που ορίζονται στην εκτελεστική πράξη του άρθρου 8 παράγραφος 3· [ΕΥΘΥΝΗ ΙΔΙΩΤΗ]
- στ) το κοινοποιούν κράτος μέλος εξασφαλίζει τη διαθεσιμότητα της επαλήθευσης της ταυτότητας επιγραμματικά, ώστε κάθε βασιζόμενο μέρος που είναι εγκατεστημένο στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους να μπορεί να επιβεβαιώνει τα δεδομένα ηλεκτρονικής

**ταυτοποίησης προσώπου τα οποία έχει λάβει σε ηλεκτρονική μορφή.
[ΕΥΘΥΝΗ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΗ]**

Για τα βασιζόμενα μέρη, εκτός από τους φορείς του δημόσιου τομέα, το κοινοποιούν κράτος μέλος μπορεί να ορίσει τους όρους πρόσβασης στην εν λόγω επαλήθευση της ταυτότητας. Η εν λόγω διασυνοριακή επαλήθευση ταυτότητας παρέχεται δωρεάν όταν διενεργείται σε σχέση με υπηρεσία που παρέχεται επιγραμματικά από φορέα του δημόσιου τομέα.

Τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν ειδικές τεχνικές απαιτήσεις δυσανάλογου χαρακτήρα στα βασιζόμενα μέρη που προτίθενται να προβούν σε τέτοια επαλήθευση ταυτότητας όταν οι εν λόγω απαιτήσεις αποτρέπουν ή παρεμποδίζουν σημαντικά τη διαλειτουργικότητα των κοινοποιηθέντων συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης·

- ζ) τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την κοινοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1, το κοινοποιούν κράτος μέλος παρέχει στα άλλα κράτη μέλη, για τους σκοπούς που αφορούν την υποχρέωση του άρθρου 12 παράγραφος 5, περιγραφή του εν λόγω συστήματος σύμφωνα με τις διαδικαστικές λεπτομέρειες που καθορίζονται με τις εκτελεστικές πράξεις του άρθρου 12 παράγραφος 7·
- η) το σύστημα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης πληροί τις απαιτήσεις της εκτελεστικής πράξης του άρθρου 12 παράγραφος 8.

Άρθρο 11

Ευθύνη

1. Το κοινοποιούν κράτος μέλος ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται από πρόθεση ή από αμέλεια σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις του που προβλέπονται στο άρθρο 7 στοιχεία δ) και στ) στο πλαίσιο διασυνοριακής συναλλαγής.
2. Το μέρος που εκδίδει το μέσο ηλεκτρονικής ταυτοποίησης ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται από πρόθεση ή από αμέλεια σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω μη συμμόρφωσης προς την υποχρέωσή του που προβλέπεται στο άρθρο 7 στοιχείο ε) στο πλαίσιο διασυνοριακής συναλλαγής.
3. Το μέρος που χειρίζεται τη διαδικασία επαλήθευσης της ταυτότητας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται από πρόθεση ή από αμέλεια σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω μη διασφάλισης της ορθής λειτουργίας της επαλήθευσης της ταυτότητας που αναφέρεται στο άρθρο 7 στοιχείο στ) στο πλαίσιο διασυνοριακής συναλλαγής.
4. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 εφαρμόζονται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί ευθύνης.
5. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 ισχύουν με την επιφύλαξη της προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο ευθύνης των μερών συναλλαγής στην οποία χρησιμοποιούνται μέσα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης που εμπίπτουν στο πλαίσιο του κοινοποιημένου συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης το οποίο έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1.

ΣΧΟΛΙΟ [ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ 18]

Ο Κανονισμός ΕΕ αριθ. 910/2014 προβλέπει την ευθύνη του κοινοποιούντος κράτους μέλους, του μέρους που εκδίδει το μέσο ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και του μέρους που χειρίζεται τη διαδικασία επαλήθευσης ταυτότητας σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις οικείες υποχρεώσεις τους που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Εντούτοις, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί ευθύνης. Ως εκ τούτου, δεν θίγει τους εν λόγω εθνικούς κανόνες, όπως, για παράδειγμα, τους κανόνες σχετικά με τον προσδιορισμό της ζημίας ή τους οικείους εφαρμοστέους δικονομικούς κανόνες, περιλαμβανομένου του βάρους απόδειξης.

Β) ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Άρθρο 3, αριθ. 16:

«υπηρεσία εμπιστοσύνης»: ηλεκτρονική υπηρεσία, συνήθως παρεχόμενη έναντι αμοιβής, η οποία συνίσταται:

- α) στη δημιουργία, εξακρίβωση και επικύρωση ηλεκτρονικών υπογραφών, ηλεκτρονικών σφραγίδων ή ηλεκτρονικών χρονοσφραγίδων, ηλεκτρονικών υπηρεσιών συστημένης παράδοσης και πιστοποιητικών που σχετίζονται με τις υπηρεσίες αυτές, ή
- β) στη δημιουργία, εξακρίβωση και επικύρωση πιστοποιητικών για επαλήθευση της ταυτότητας ιστοτόπων, ή
- γ) στη διαφύλαξη ηλεκτρονικών υπογραφών, σφραγίδων ή πιστοποιητικών που σχετίζονται με τις υπηρεσίες αυτές·

Άρθρο 13

Ευθύνη και βάρος απόδειξης

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, οι πάροχοι υπηρεσιών εμπιστοσύνης ευθύνονται για ζημία που προκαλείται από πρόθεση ή από αμέλεια σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο λόγω μιας μη συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό.

Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που επικαλείται τη ζημία του πρώτου εδαφίου φέρει το βάρος για την απόδειξη της πρόθεσης ή της αμέλειας μη εγκεκριμένου παρόχου υπηρεσιών εμπιστοσύνης.

Τεκμαίρεται ότι συντρέχει πρόθεση ή αμέλεια εγκεκριμένου παρόχου υπηρεσιών εμπιστοσύνης, εκτός εάν ο εν λόγω εγκεκριμένος πάροχος υπηρεσιών εμπιστοσύνης αποδείξει ότι η ζημία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο προκλήθηκε χωρίς να συντρέχει πρόθεση ή αμέλειά του.

2. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πάροχοι υπηρεσιών εμπιστοσύνης ενημερώνουν εκ των προτέρων και με τον αρμόζοντα τρόπο τους πελάτες τους σχετικά με τους περιορισμούς όσον αφορά τη χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν και στις περιπτώσεις που οι περιορισμοί αυτοί είναι αναγνωρίσιμοι στους τρίτους, οι πάροχοι υπηρεσιών εμπιστοσύνης δεν

ευθύνονται για ζημίες που προκαλούνται από χρήση των υπηρεσιών καθ' υπέρβαση των δηλωθέντων περιορισμών.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί ευθύνης.

ΣΧΟΛΙΟ:

- 1) Για την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών εμπιστοσύνης ισχύουν γενικά οι διατάξεις του ΑΚ.
- 2) Για την ευθύνη των εγκεκριμένων παρόχων υπηρεσιών εμπιστοσύνης ισχύει η αρχή της νόθου αντικειμενικής ευθύνης.
- 3) Ο πάροχος υπηρεσιών εμπιστοσύνης μπορεί να περιορίσει την ευθύνη του βάσει ρητρών που μπορούν να προσθέσουν στις συμβάσεις με τους πελάτες τους. Η νομιμότητα των ρητρών αυτών ελέγχεται βάσει των κανόνων περί περιορισμού της ευθύνης του ΑΚ.